

Vakooja

Verensokeri hätyytteli pohjalukemia. Hissin ja eläkkeen odottaminen tuntuivat yhtä toivottomilta. Hotellihuoneen jonotus oli mennyt samaan sarjaan. Tunsin huimausta ja tiesin, että älykkyysosamääräni viuhahtaisi kohta kengännumeroni ohi. Ei olisi mitään mahdollisuutta ehtiä käydä edes suihkussa. Vessassa käynnin jälkeen olisi pakko lähteä etsimään ravintolaa.

Minut oli lähetetty Tampereelle vakoilemaan kaupungin sivistystoimen kulttuuriopetussuunnitelmaa. Koulutuspäivä voitti yleensä mennen tullen normityöpäivän. Yleensä. Eihän sitä aina etukäteen tiennyt.

Seminaarin alku oli pidetty Metson auditoriossa. Paikalla oli jotain kaksisataa naista ja minä. Ihmettelin, että tähänkö oli tultu. Naiset olivat omineet kulttuurin. Miehet oli kaikki syrjäytetty. Pysykää siellä hien hajuisissa sporttipubeissanne, älkääkä tunkeko punakoita neniänne tänne sivistyksen salonkeihin, ellei ole tähdellistä asiaa. Yksi kummajainen oli jäljellä. Minä. Kyllä sitä sitten ihmeteltiinkin ja siunailtiin. On sentään yksi rohkea uskaltanut paikalle. Teeskentelivät olevansa ilahtuneita asiasta.

Tunsin naisten kummeksuvat katseet ihollani. Yksi naisista vilkuili minua useaan otteeseen ja hymyili aivan kuin olisimme tuttuja. En saanut sijoitetuksi häntä mihinkään historiani lokeroon. Olisin sen mielelläni tehnyt, sillä hän oli hyvin viehättävä.

Syy miesten poissaoloon selvisi lounastauolla. Taisin olla ainoa, joka ei ollut lukenut tapahtuman ohjelmaa. Metson kahvilassa oli noutopöytä. Se näytti alkuun värikkäältä ja houkuttelevalta. Kasasin lautaselleni alkupaloiksi salaatinlehtiä, tomaattia, kurkkua, siemeniä, ituja ja mitä siinä nyt oli. Hyviä olivat.

Katsoin itselleni vapaan pöydän. En ole sosiaalisimmasta päästä lajini edustajia, enkä koskaan hakeudu tuntemattomien ihmisten seuraan. Aina ei jaksa esittää normikansalaista ja jotain kiusallista ja paljastavaa saattaa luiskahtaa huolella harkittujen lauseiden raolleen jättämästä ovesta. Esimerkiksi juuri kyseisen päivän teemasta en uskonut omistavani mitään

älykästä jaettavaa. Luento oli ollut puisevaa kasvatus- ja kulttuurialan jargonia. Olin selaillut Facebook-videoita koko aamupäivän pysyäkseen edes hereillä. Lasikuituveneeseen paikkausvinkit ja se miten koira opetetaan esittämään kuollutta, olivat aamupäivän parasta infoa.

Pöytäni kuitenkin täyttyi naisista, joista jokainen oli huomannut minut auditoriossa. Hetken mietin, olinko vahingossa lähtenyt koulutukseen huomioliiveissä. Minusta tuli nyt lounaallakin keskipiste.

- Mites teillä siellä Porissa? yksi rouvista kysyi.
- No mitäs siellä, vastasin, kun en muuta keksinyt.
- Niin, että onko teillä toimivaa mallia?

Jos olisi, niin miksi ihmeessä olisin täällä kiusattavana, halusin vastata, mutta onneksi minulla oli suu täynnä parsakaalia. Se antoi minulle hetken aikaa muotoilla viestiäni. Vastailin aamupäivällä satunnaisotannalla omaksutuilla diipadaapa- fraaseilla ja annostelin sekaan porilaista paikallistunnelmaa. Tavoittelin vakuuttavaa äänensävyä. Tällä tavoin keskustelu eteni, tai ei se mihinkään kyllä edennyt. Miksi pitää täyttää ilmatila äänellä, tyhjillä sanoilla sen sijaan, että nauttisi hiljaisuudesta.

Sain lautaseni tyhjäksi ja ilmoitin lähteväni hakemaan pääruokaa. Naiset naureskelivat kohteliaasti. En itse ymmärtänyt vitsini punaista lankaa, ennen kuin saavuin noutopöydän luo. Tai sen noutopöydän, jota ei ollut. Tiedustelin asiaa myyjältä. Hänen vastauksensa päti myös siihen, mitä olin kaikkien kahdensadan naisen kanssa yksissä tuumin ihmetellyt koko aamupäivän. Miksi miesopettajat ja mahdollisesti vielä elossa olevat koiraspuoliset kulttuurihenkilöt olivat valinneet normityöpäivän koulutuspäivän sijaan? Ei ollut mitään pääruokapöytää. Kyseessä oli vegaaninen lounas. Tunsin, miten chilimarinoidun paahtopaistin tuoksu kiemurteli nenästäni ulospäin jättäen tyhjyyden tilalleen.

Lähdin kaupungille neandertalilaisena. Epäsiistinä, aggressiivisena ja vähä-älyisenä. Oli mämmuttien onni, että ymmärsivät kuolla sukupuuttoon ennen Tampereenreissuani. Olisin voinut syödä ensimmäisen vastaan tulevan pulun. Onneksi tajusivat pysyä kaukana. Ensimmäinen mahdollisuus oli

McDonalds. Ei napannut. Toisena kahvila, jossa oli lasivitrinissä leivoksia ja houkuttelevan näköisiä suolaisia. Karjalanpiirakoita olisi tarvittu pesuvadillinen, munavoista puhumattakaan, joten eteenpäin. Luolamies minussa vaati lihaa. Sushiravintola. Ei todellakaan. En muistanut ulkoa yhtään pihviravintolaa Tampereelta. Kännykästä olisin voinut katsoa, mutta en ehtinyt. Pelkäsin, että minut löydetään sikiöasennossa nälkään nääntyneenä kännykkä kourassa, kymmenen sentin kolikoita ympärilläni ja pulujen paskomana niin kuin Hämeensillan patsaat. Sitten muistin gruusialaisen ravintolan aseman lähellä. Sinne oli matkaa, mutta laskin, että jos kävelisin rivakasti, minulla olisi vielä juuri ja juuri sen verran järkeä jäljellä, että kykenisin lukemaan ruokalistaa. Ehkä joku ystävällinen tarjoilija suostuisi dippaamaan hatšapuria lihakastikkeeseen ja ujuttamaan sitä suuhuni.

- Oliko teillä pöytävaraus? tarjoilija kysyi ja yritti olla mahdollisimman gruusialaisen ja ystävällisen näköinen. Ei oikein onnistunut kummassakaan. Ei ollut varausta.

- Meillä olisi vapaata klo 21.00, hän sanoi.

Ravintola oli täynnä naisia. Tunnistin muutaman luennolta. Jotkut vilkuttivat minulle. Olin julkkis. Käteni tärisivät ja kylmä hiki pukkasi pintaan. En ollut ollut niin kateellinen edes armeijassa 50 kilometrin polkupyörämarssilla nähdessäni valoja talojen ikkunoista, kun ihmiset katselivat televisiota takkatulen loimussa syöden kanankoipia ja juoden olutta. Mainoskatkolla kävivät sisä vessassa. Tunsin olevani keskellä trilleriä. Ehtisinkö estää maailmanlopun? Oman maailmani.

Järkeni oli jo alasajon siinä vaiheessa, että se alkoi epäillä jokaista tarkastamaani ravintolaa mitä mistäkin: tuo on kaikesti täynnä, tuo on varmasti epähygieeninen, tämä riistää ulkomaista työvoimaa, tuolla käytetään kissanlihaa. Mikään ei enää kelvannut. Menin oluelle Ale Pubiin.

Nestemmäinen ohraleipä täytti hiukan vatsaa. Olin täpärästi välttänyt menehtymisen. Tilasin toisen ja sitten kolmannen. Kuudennen tuopin jälkeen lauloin karaokea. Paratiisi sopi mielestäni mainiosti tunnelmaan.

Palasin aplodien saattamana pöytäni ravitsemaan itseäni oluella.

Huomasin tiskillä seisovan tyylikkään naisen taputtamassa ja hymyilemässä. Tajusin, että hän oli se sama, joka oli vilkuillut minua luennolla. Niin hän teki nytkin, pitkin vaaleine hiuksineen. Hän lähti siiderilasinsa kanssa minua kohti, aivan kuin hidastetussa elokuvassa. Vedin vatsaa sisään.

- Moi! Muistatko?

No en muistanut, mutta annoin ilmeeni kertoa, että jotain tuttua hänessä on, kunhan pengon aivojeni poimujen harvemmin siivottuja sopukoita.

- Autatko vähän?

- Jotain kasikasi kasiysi.

Asia jysähti mun tajuntaan.

- Talvipäivät, sanoin.

- Talvipäivät, nainen vahvasti ja virnisti viehättävästi.

Kansankynttilöiksi opiskeleville järjestettiin joka vuosi talvipäivät vuorollaan eri OKL-kaupungeissa. Niille saapui opiskelijoita kaikista maan opettajankoulutuslaitoksista. Tapahtuman yleisilme oli olomuodoltaan nestemäinen.

Rauman talvipäivillä olin bändini kanssa esiintymässä Ooperissa. Keikan jälkeen tutustuin kauniiseen Hämeenlinnan OKL:n opiskelijaneitokaiseen. Niin kuin sanotaan, yksi asia johti toiseen ja se kolmanteen jne. Meidän kohdalla tapahtumaketju meni niin, että päädyimme mun kämpälle. Yhtä vaihetta tapahtumaketjusta toistettiin useita kertoja. Seuraavan päivän talvipäiväohjelma meiltä jäikin sitten väliin. Vaan eipä hätää. Eksimme korvaavaa ohjelmaa.

Saatellessani tyttöä bussiin, kysyin hänen nimeään. Asia ei siinä kaikessa kiireessä ollut aiemmin tullut esille. Tyttö sanoi, että pidetään nimet salaisuutena. Jos joskus tavataan, esim seuraavilla talvipäivillä, otetaan asia sitten esille.

- Näin sut tuolla kurssilla, hän kertoi. - Mietin pääni puhki, ennen kuin muistin.

- No ootpa sä muuttunut, sanoin ja tajusin heti, että se lause oli nyt sitten juuri sellainen suupielestä karannut sammakko. Ehätin korjaamaan:

- Siis hyvässä mielessä... ääh... siis kaunis sä olit silloinkin, niin kuin edelleen.

- Kiitos, vaikkei tuo nyt ihan totta olekaan, nainen naurahti.

- En kyllä olis tunnistanut sua, sanoin. No silmistä ehkä joo.

Olin muistellut sitä tyttöä usein. Mulla oli ollut kaikenlaista pyydystä ja viritystä ennenkin, mutta kukaan aikaisempi ei ollut aiheuttanut mun hormonitoiminnassa sellaista kaaosta. Eikä totta puhuen kukaan myöhempikään. Usein sain itseni kiinni rysän päältä haaveilemassa yhteisestä elämästä. Valitettavasti se oli jäänyt alle vuorokauden mittaiseksi. Ei siinä liikaa materiaalia ollut. Oli vähän vaikea yrittää saada yhteyttä, kun en tiennyt edes nimeä.

Mulle oli erityisesti jäänyt mieleen hänestä sellainen seikka, että hän innostui asioista nollasta sataan niin, että Ferrari jäi toiseks. Hänen ilmeensä julisti asian neliökilometrin säteelle, jos oltiin avoimella paikalla. Olisipa kiva nähdä siitä taas häivähdys.

- No mitä sulle kuuluu? kysyin.

- No ihan hyvää kiitos. Oon Helsingissä töissä. Erosin kolme vuotta sitten pitkästä avioliitosta. Kaksi lasta. Aikuisia.

Kerroin, että mun tarina on aika samanlainen, paitsi että lapsia on kolme ja eroja kaksi. Olin johdossa 5-3.

- Mä oon usein miettinyt sua, sanoin. - Että miltähän sä näytät kaikkien vuosien jälkeen ja ootko sä vielä samanlainen sähköjänis kuin silloin.

- No nyt kun sanoit, niin oon mäkin miettinyt sua silloin tällöin.

Juteltiin koulumaailmasta. Mistäpä muusta. Yhteisiä tuttuja eikä kokemuksia ollut, paitsi... no. Niiden puheeksi ottaminen ei tuntunut ajankohtaiselta eikä liioin korrektilta.

Nainen sanoi, että hänkin yrittää rohkaista mielensä laulamaan, kun ei ollut tuttuja kuulemassa. Tarjosin rohkaisuksi fisushotin hänelle ja itselleni. Tarjouduin seuraksi ilmoittautumaan. Mä valitsin Agentsin Surujen kitaran

alleviivatakseni sharmikasta melankolisuuttani. Nainen ei suostunut kertomaan omaa valintaansa.

- Kuulet sitten.

Sen kaverit olivat lähdössä nukkumaan.

- Mä jään vielä. Mulla on biisi tulossa, nainen sanoi.

- Nähdään huomenna!

Musta tuntui, että naisen kaverit kuiskivat keskenään, että kävipä säkä, kun nähtiin, kuka iski tuon ainoan uroksen. Vaikka homohan se tietty on.

Tarjosin Naiselle odottelusiiderin. Siihen nimiasiaan olisin halunnut palata, mutta ajattelin antaa aloitteen hänelle.

Nainen lauloi Flashdancen. Olin varma, että hän valitsi kasaribiisin ihan vaan meidän ensitapaamisen kunniaksi.

Juttu luisti hyvin, vaikken mikään ruuneberi olekaan. Liekö päivälliseksi nauttimillani oluilla ollut osuutta asiaan? No, oltiinhan tässä vanhoja tuttuja.

Me kumpikin majoituttiin hotelli Tornissa ja päätettiin vielä lähteä yömyssyille Tornin skybaariin. Tilasin kuoharipullon. Asetuttiin hyvälle näköalapaikalle ihailemaan kaupungin valoja. Tajusin, etten vieläkään ollut syönyt, mutta oluet olivat täyttäneet vatsaa sen verran, ettei näläntunnetta ollut. Tilalle oli tullut toisenlainen, vähän jännempi tunne.

Nainen ei pidätellyt hymyään katsoessaan mua. Se tuntui oudolta. Hänen lähdettyä vessaan tarkistin kuvani ikkunasta. Sai kelvata. Kun nainen tuli takaisin, huomasin, että hän oli lisännyt huulipunaa. Hän hieroi huuliaan toisiaan vasten. Itsetuntoni alkoi availla unenpöpperöisiä silmiään. Omani lupsahtelivat.

- Kerro itsestäs jotain, hän kehotti.

- Mitähän mä nyt osaisin kertoa. Auta vähän. Mä oon aika huono puhumaan.

- No siinä tulikin jo yks asia. Eikä se pidä ollenkaan paikkaansa.

Nainen katsoi mua keskittyneesti.

- Nyt mä tiedän. Kerro mulle itsestäs yksi valhe ja kaksi tosiasiaa. Mä koitan arvata, mikä ei ole totta.

Juuri tällaisissa jutuissa olin amatööri. Oli vaikea muistaa edes edellistä päivää. En kuitenkaan halunnut olla ilonpilaaja. Naisella ei tuntunut olevan mikään kiire, enkä halunnut aiheuttaa hänelle sitä.

- Okei. Mä yritän keksiä, sanoin. - Mieti sä kans valmiiksi.

- Ok.

Siemaittiin kuohujuomaa inspiraatioksi. Asia alkoi hahmottua.

- No. Mulla olis tällaset. Ootko valmis?

- Aina valmiina, nainen sanoi ja hymyili.

- No eka: Mä oon trokannut viinaa alaikäisille.

Toka: En ole ikinä katsonut kokonaista jalkapallo- ottelua.

Kolmas: Mulla on yksi suomenmestaruuskultamitali yhdessä urheilulajissa.

Nainen kurtisti kulmiaan ja katsoi mua tutkivasti.

- Äkikseltään kaikki kuulostaa valheilta.

Hän jatkoi mun tutkimista.

- Sallitaanko yksi sääntömuutos?

- Mikä? kysyin.

- Saanko mä tunnustella sun kättä samalla, kun mä kuulustelen?

Ojensin käteni ja nielaisin. Nainen otti sen kevyeen otteeseen sormet mun kämmenellä. Hän hieroi peukalollaan mun kämmenselkää ja katsoi mua silmiin. Hormonimyrsky ujelsi mun korvissa.

- Saitko sä jonkun tuomion siitä trokaamisesta?

- 48 markkaa sakkoa alkoholin välittämisestä alaikäiselle ja 52 markkaa alkoholin hallussapidosta julkisella paikalla.

- Eli markka- aikaa. Ja noin pieni sakko. Sä oot ollut aika nuori. Minkä ikäinen?

- 18.

- No niin. Arvasin.

Nainen esitti lisää kysymyksiä. Ei mennyt kauaa, kun hän päätyi siihen, että jalkapallon katsomattomuus ei voinut pitää paikkaansa.

Kun sitten paljastin salaisuuteni, että mulla oli vain hopeamitali OAJ:n salibandyn suomenmestaruuskisoista, hän meni kysymysmerkin näköiseksi.

- Ok. No sitten sä kyllä narrasit mua Helsingissä.
- Helsingissä? ihmettelin.
- Talvipäivillä.

Tekeydyin nyt itsekin kysymysmerkiksi.

- Siis Raumalla.
- Anteeks? nainen näytti entistä kummastuneemmalta.

Olin ollut myös Helsingin talvipäivillä, mutta muistikuva oli kyllä sellainen, että Raumalla meidän kohtaaminen oli tapahtunut. No siitä oli aikaa kohta 40 vuotta.

- Sä kerroit olevas jalkapalloilija. Miten sä et ole katsonut ainuttakaan jalkapallo- ottelua?

Olin aina inhonnut jalkapalloa.

- Nyt en kyllä muista tollasta, puolustauduin.
- Kumma juttu. Mä muistan selvästi. No. Voi olla, että mä sekotan asioita. Nyt on mun vuoro.

Nainen katsoi mua silmiin ja odotti, että olin hörpännyt kuoharia. Kaupungin valot alkoivat keinua mun silmissä.

- Ensimmäinen, hän sanoi ja näytti lapsekkaan innostuneelta. Oliko siinä se, mitä olin odottanut?

- Oon matkustanut vahingossa Ruotsiin.

Ihan mahdollista, ajattelin. Itsekin kerran melkein unohdin nousta laivasta Maarianhaminassa. Alkoholilla oli osuutta asiaan.

- Toinen: Olen Ruotsin kuningatar.

Häh!

Katsoin häntä kulmat kurtussa. Hän näytti keskittyvän leikkiin.

- Kolmas: Mun tekee mieli.

Mun sydän hyppäs voltin. Baari keinui, mutta sain sanottua uhkaavasta änkytyksestä huolimatta:

- Pi... pitäskö sille... sitten tehdä jotain?
- Ehkä, nainen vastasi. Hänen ilmeensä oli nyt ensimmäistä kertaa vakava.

Mentiin mun huoneeseen. Mun muistikuvat siltä illalta katkesivat maisemahissiin. Haistoin naisen parfyymien ja katseltiin kuvaamme näköalaikkunasta. Kuvassa meitä oli neljä.

Autio Keskustori. Seison Kaupunginteatterin edessä. Tuuli tanssittaa ruskeita lehmuksenlehtiä. Minulla on kiljuva nälkä. Hämeensillalla on mammutti. Otan keihääni ja lähestyn sitä. Varovasti. Se ei huomaa minua. Juuri, kun olen keihästämässä sitä, se kääntyy minuun päin ja kysyy: Onko teillä toimivaa mallia siellä Porissa? Mammutti alkaa nauraa. Pakenen. Se huutaa perääni: Erkki! Palaan torille. Takaa kuuluu huutoja: Erkki! Käännyn. Tuhatpäinen naislauma rynnistää minua kohti. Erkkiiii! Kiipeän portaat teatterin ovelle. Ovi on auki. Portaita alas ryntää DDR:n naiskuulantyöntäjien olympiajoukkue vuodelta 1972. Münchenin kisat! He huutavat: Erkki! Herää!

- Erkki.

Avasin silmäni. Yritin juosta. Se oli vaikeaa, sillä makasin sängyssä ja minulla oli peitto päällä. Näin vaalean naisen vierelläni. Hän ei näyttänyt DDR:läiseltä kuulantyöntäjältä. Oikeastaan hän näytti sellaisen vastakohdalta. Toki naispuoliselta.

- Vihdoinkin, nainen sanoi.

- Anteeks, mitä sä sanoit?

Nainen näytti tutulta.

- Niin, että pitäiskö meidän lähteä aamupalalle? Kello on jo aika paljon.

Nyt muistin.

- Joo, mutta... sanoitko sä Erkki?

- Sanoin.

Nostin peittoa ja kurkistin sen alle. Jaaha.

- Tota... anteeks mutta tapahtuiko kenties jotain, mistä mun olis kiva olla tietoinen? kysyin.

- Jätetään salaisuudeks, nainen sanoi ja virnisti.

- Tota... mun nimi on Jussi. On kyllä niin nälkä, että voin lähteä Erkkinäkin.

Nainen nauroi.

- Eikä! Sä valehtelit siis senkin.

- Eihän me edes kerrottu nimiä. Mä kysyin sillon Raumalla, kun sun bussi lähti Hämeenlinnaan, mutta sä sanoit, että jätetäänkö salaisuudeks.

- Mitähän sä nyt oikein puhelet? Me tavattiin Helsingin talvipäivillä Lapinlahden koulun majoitustiloissa.

- Ei kun Rauman talvipäivillä meidän bändin keikalla Ooperin urheilutalolla. Sä tulit pyytämään nimmaria sun käsivarteen.

Nainen katsoi mua suu auki.

- Mä en oo ikinä käynytkään Raumalla. Ja mä en oo opiskellut Hämeenlinnassa, vaan Helsingissä.

Hän laitto kätensä suun eteen. Silmät hymyilivät.

- Sä siis et tosiaankaan pelaa jalkapalloa vai?

- No en tosiaankaan.

Nainen ojensi kätensä hymyillen ja päättään pudistaen.

- Marja. Hauska tutustua.

- Jussi, kiitos samoin. Hauska tutustua.